

A Sár-hegy mohafldrája

ORBÁN Sándor

BEVEZETÉS

A gyöngyösi Sár-hegy mohafldrája kevéssé volt ismert eddig, mivel mohás elődeink a kopár, déli és keleti oldalán nagyrészt művelésbe vont 500 méter magas, É-D- irányban hosszan elnyúló, az Alföld síkjából hirtelen kiemelkedő hegyet nem tartották mohakutatás szempontjából érdekesnek. Így a régebbi irodalomban alig találunk mohaadatokat BOROS (1968) csupán két mohafajt említ mohafldrájában (*Mannia* / *Grimaldia* / *fragrans*, *Bryum alpinum*), valamivel több, 15 faj szerepel MÁTHÉ-KOVÁCS (1962), a hegy cönológiai viszonyait elemző munkájában.

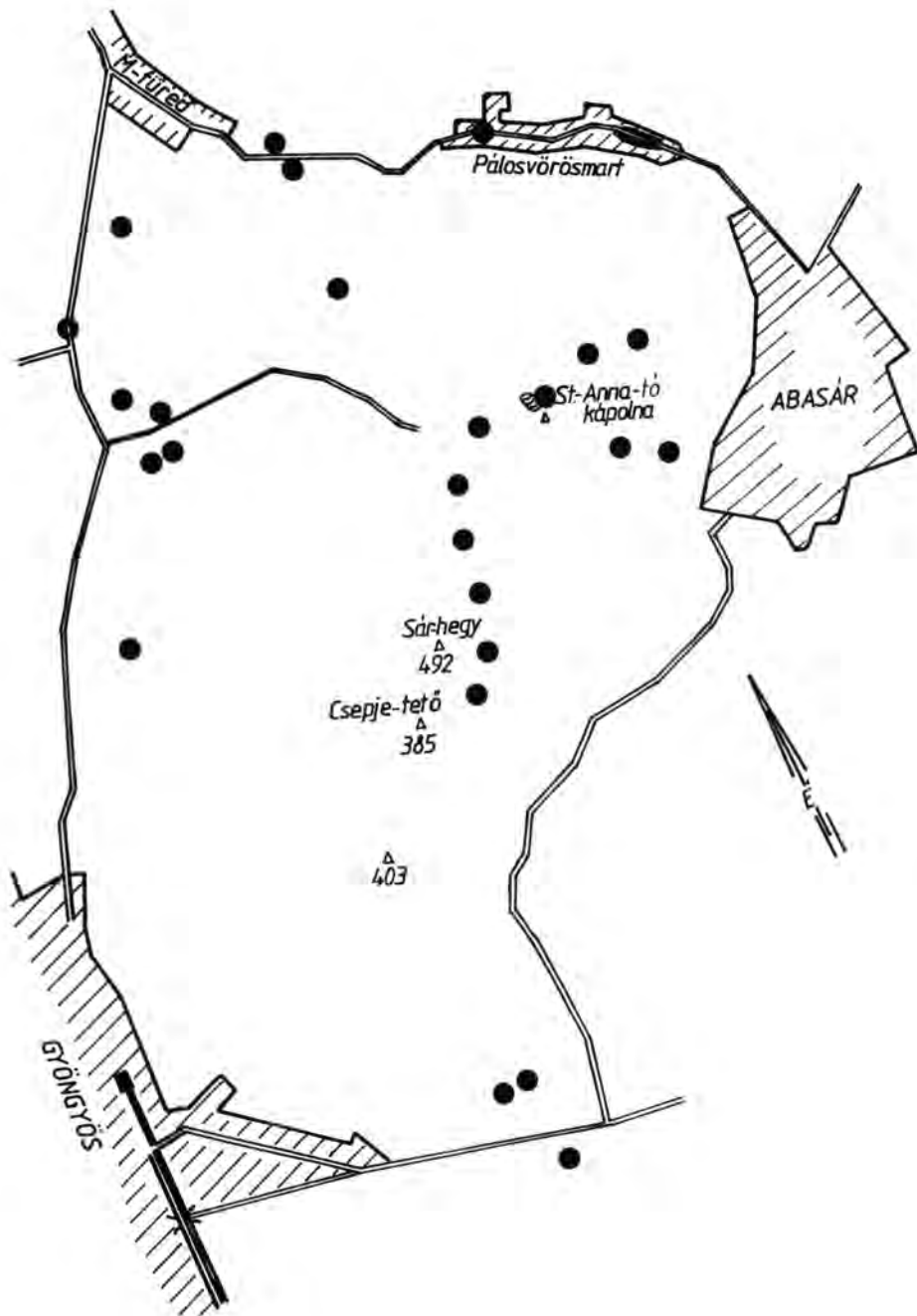
Mivel a Sár-hegy nyugati és északi lejtőin megmaradtak a természetes erdőségek, valamint felületét kisebb-nagyobb sziklakibúvások teszik változatosabbá, várható volt, hogy mohafldrája sokkal gazdagabb, mint azt addig feltételezték. Gyűjtéseinket úgy irányítottuk, hogy valamennyi, a hegy területén lévő természetes és másodlagos növénytársulásból, valamint a jelenleg művelés alatt álló területekről is szerezzünk adatokat. A mohok egy részét BÁNKUTI Károly, VARGA András és SOLTI Béla, egy nagyobb részét a dolgozat szerzője gyűjtötte és valamennyi moha meghatározását is elvégezte. A meghatározáshoz az ORBÁN-VAJDA (1983) határozót használtuk.

A SÁR-HEGY NÖVÉNYTÁRSULÁSAINAK MOHAEGYÜTTESEI

A Sár-hegy vegetációját MÁTHÉ-KOVÁCS (1962) tárta fel. Mivel a hegy mohafldráját a rajta lévő növénytársulások határozzák meg, célszerű az általunk ismertett növénytársulások mohaszintjeit megvizsgálni, ismertetni.

A *Diplachno-Festucetum sulcatae*, valamint a *Cynodonti-Festucetum pseudovinae* társulások és az egyéb füves sztyeplejtők mohánövényzete egymáshoz igen hasonló. Gyakori a *Hypnum cupressiforme* var. *lacunosum*, a *Ceratodon purpureus*, *Homalothecium lutescens*, *Abietinella abletina*, valamint a *Brachythecium albicans*. A déli lejtőn, ahol a kőzet a felszínre bukkan és kevés a virágos növény, a mohok tömegessé válnak. Ezeken a helyeken nagy telepeket képez a *Bryum alpinum*, *B. argentatum*, *Ceratodon purpureus*, *Tortula ruralis*, a fűvek között a *Rhytidium rugosum*, a kövek közötti talajon pedig a *Mannia fragrans* és *Encalypta vulgaris* él *Riccia sorocarpa* társaságában. A nagyobb kőtömbökön a *Hypnum cupressiforme* mellett gyakori a *Grimmia pulvinata*.

A mészkedvelő (*Corno-Quercetum*) és cseres tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris*) társulások mohaszintje egymáshoz nagyon hasonló. A talajon csupán néhány mohafaj él, *Brachythecium velutinum*, *Atrichum undulatum*, *Dicranella heteromalla*, *Ceratodon purpureus*, *Amblystegium serpens*, *Dicranum scoparium*. Jóval érdekesebbek az erdei kövek mohái, amelyeken tömeges a *Barbilophozia barbata*, *Paraleucobryum longifolium*, *Hedwigia ciliata*, *Grimmia trichophylla*, *G. laevigata*, *G. pulvinata*, *Brachythecium populenum*, *Hypnum cupressiforme*, *Leskeella nervosa*, *Tortula ruralis*. A fák kérgén *Frullania dilatata*, *Radula complanata*, *Pylaisia polyantha*, *Leucodon sciuroides*, *Hypnum cupressiforme*, *Amblystegium serpens* és *Bryum flaccidum* jellegzetes.

A cseres tölgyes egyik erdei útja mentén nedves helyen a következő érdekes mohagyűtést találtuk: *Rhodobryum ontariense*, *Lophocolea heterophylla*, *Polytrichum formosum*, *P. juniperinum*, *Calliergonella cuspidata*, *Eurhynchium schleicheri*, *Pseudoscleropodium purum*, *Pleurozium schreberi*, *Atrichium undulatum*, *Abietinella abietina*, *Thuidium erectum*, *Brachythecium salebrosum*, *B. glareosum*, *B. velutinum*, *B. mildeanum*, *Hypnum cupressiforme* stb., melyek csak a legtömegesebbeket említsük.

A Szent Anna-tavat övező nádasban egyetlen mohafajt a *Campylium polygamum*-ot találtuk.

A Sár-hegy északi és nyugati részén lévő patakok mentén égeres társulásban a következő mohafajok jellemzőek: talajon a *Rhizomnium punctatum*, *Marchantia polymorpha*, *Chiloscyphus polyanthus*, *Pellia endiviifolia*, *Cratoneuron filicinum*, *Brachythecium rutabulum*, *Fissidens taxifolius*, *Eurhynchium hians* stb., fakérgen *Leskea polycarpa*, *Pylaisia polyantha*, *Bryum flaccidum*, *Hypnum cupressiforme* alkot mohatársulást. A patakban lévő köveken *Amblystegium riparium* él.

A hegy nagy részét kitevő szőlőkultúráknak is megvannak az állandó mohafajai. Főleg a mezsgyéken, de a sorok között is megtalálható a *Ceratodon purpureus*, *Bryum argenteum*, *Streblotrichum convolutum*, *Eurhynchium hians*.

A mesterséges tárgyak mohái is gazdagítják a mohafldrát, betontárgyakon jellemzőek a *Ceratodon purpureus*, *Tortula muralis*, *Ablystegium serpens* és *Ortotrichum rupestre* fajok.

Összegezve megállapítható, hogy a Sár-hegy mohafldrájában nincsenek különleges ritkaságok, viszont mohafldrájának érdekessége, hogy a déli lejtők mohái az alföldi száraz gyepek moháival rokon, a nyugati és északi lejtők erdeinek mohái pedig a Mátra hegység tölgyes erdeinek moháival egyezik meg.

A SÁR-HEGY TERÜLETÉN GYŰJTÖTT MOHAFAJOK JEGYZÉKE

Májmoshák - Hepaticae

- Mannia fragrans* (BALBIS) FREY et CLARK - D-i köves lejtő a Csepje-tető közelében, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.; Lit.: BOROS (1968).
- Marchantia polymorpha* L. em. BURGEFF - Égeres patak völgy Pálosvörösmart községben, talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Riccia sorocarpa* BISCH - D-i köves lejtő a Csepje-tető közelében, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 9.
- Pellia endiviifolia* (DICKS.) DUM. - Égeres patak völgy Pálosvörösmart községben, patak vizével fröcskölt fagyökéren, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Barbilophozia barbata* (SCHMID. ex SCHREB.) LOESKE - Cseres-tölgyes és mészkedvelő tölgyes több pontján a Szent Anna-kápolna és a csúcs között, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.; Farkasmályi kőbányák közelében, nedves talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Lophocolea heterophylla* (SCHRAD.) DUM. - Erdei út mentén a Szent Anna-tó közelében, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.; a vitorlázó reptértől Ny-ra 500 m, leg. BÁNKUTI K. és Solti B. 1984. 07. 25.; Farkasmályi kőbányák, andezittufa, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Chiloscyphus polyanthus* (L.) CORDA - Égeres patak völgy Pálosvörösmart községben, patak vizével fröcskölt fagyökéren, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Cephaloziella divaricata* (SM.) SCHIFFN. - Farkasmályi kőbányák közelében, andezittufán, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; a MEV felé vezető út menti andezit szikláról, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; a vitorlázó reptértől 500 m-re Ny-ra száraz, köves talajon, leg. BÁNKUTI K. és Solti B., 1984. 07. 25.; Cseres-tölgyes talaján a Szent Anna-kápolna közelében, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Radula complanata* (L.) DUM. - Cseres-tölgyesben a Szent Anna-kápolna közelében, fakérgen, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Porella platyphylla* (L.) PFEIFF. - Cseres-tölgyesben a Szent Anna-kápolna közelében, fakérgen, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.

Frullania dilatata (L.) DUM. - Égeres patak völgy Pálosvörösmart községben, fakérgen, leg. VARGA A., 1984. 08. 30.; cseres-tölgyesben a Szent Anna-kápolna közelében, fakérgen, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.

Lombosmohák - Musci

- Atrichum undulatum* (HEDW.) P. BEAUV. - Erdei út mentén a Szent Anna-kápolna közelében, talajon, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; vitorlázó reptértől 500 m-re Ny-ra, talajon, leg. BÁNKUTI K. és Solti B., 1984. 07. 25.; Bene-völgy, andezit, leg. BÁNKUTI K., 1982. 11. 30.; *Quercetum petraeae-cerris* in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962) - gyakori.
- Atrichum haussknechtii* JUR. et MILDE - *Quercetum petraeae-cerris* in MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Polytrichastrum formosum* (HEDW.) G. L. SMITH - Erdei út mentén a Szent Anna-kápolna közelében, tölgyes szélén, talajon, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Polytrichum juniperinum* (WILLD.) HEDW. - Erdei út mentén a Szent Anna-kápolna közelében, tölgyes szélén, talajon, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Polytrichum piliferum* HEDW. - D-i fekvésű kőves lejtőn a Csepje-tető közelében, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Ceratodon purpureus* (HEDW.) BRID. - talajon, köveken mindenfelé gyakori; D-i kőves lejtő a Csepje-tető közelében; *Cynodonta-Festucetum pseudovinae* társulában a Szent Anna-tótól 300 m-re; A Szent Anna-tó partján lévő andezit köveken; erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra 2-300 m, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; Bene-völgy; vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m, leg. BÁNKUTI K. és Solti B., 1984. 07. 25.; szőlőkultúrák mezsgyéjében a 3.sz. főút közelében; a MEV felé vezető úton, andezit sziklán; Farkasmályi pincék közelében, égeres talaján; a Pipis-hegy felé vezető út mentén, betontörmeléken; Farkasmályi kőbányák tufáján, leg. VARGA A., 1984. 08. 28.; mátrafüredi útnál, a gyöngyössolymosi elágazás közelében, betonon; a mátrafüredi derítő közelében DNY-i expozíciójú andezittufán; Pálosvörösmart, patak köveiről, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Dicranella heteromella* (HEDW.) SCHIMP. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól 300 m-re Ny-ra, tölgyes szélén, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Orthodicranum montanum* (HEDW.) LOESKE - Gyertyános tölgyesben a Sár-hegy ÉNy-i lejtőjén, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Dicranum polysetum* SW. - A vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m-re, erdei talajon, leg. BÁNKUTI K. és Solti B., 1984. 07. 25.; idősebb cseres tölgyesben a Szent Anna-kápolnától Ny-ra 200 m, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Dicranum scoparium* HEDW. - Idősebb cseres tölgyesben a Szent Anna-kápolnától Ny-ra 200 m, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Paraleucobryum longifolium* (HEDW.) LOESKE - Idősebb cseres-tölgyesben a Szent Anna-kápolnától Ny-ra 200 m, köveken, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; *Quercetum petraeae-cerris* in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Fissidens exilis* HEDW. - *Quercetum petraeae-cerris* in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Fissidens taxifolius* HEDW. - Pálosvörösmart, patak völgy, égeresben talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Encalypta vulgaris* HEDW. - D-i fekvésű lejtő a csúcs alatt, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Tortella tortuosa* (HEDW.) LIMPR. - Sár-hegy kövön, leg. BÁNKUTI K., 1982. 11. 30.
- Astomum crispum* (HEDW.) HAMPE - *Diplachno-Festucetum sulcatae*, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Barbula unguiculata* HEDW. - A Pipis-hegy felé vezető út mentén, beton törmeléken, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Barbula convoluta* HEDW. - A 3-as főútvonal közelében, szőlőkultúra szegélyén, leg. VARGA A. 1983. 05. 17.
- Tortula muralis* HEDW. - A mátrafüredi műút gyöngyössolymosi elágazásánál a patak hídján, andezitbeton; mátrafüredi derítő közelében, andezittufán, DNY-i exp., leg. VARGA A. 1984. 08. 30.; Farkasmályi kőbányáknál a hidacska köveiről, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; idősebb tölgyes kövein a Szent Anna-tótól Ny-ra 200 m, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.

- Tortula subulata* HEDW. - Pálosvörösmart, patak mentén, talajról, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Tortula ruralis* (HEDW.) GAERTN. et al. - D-i fekvésű köves lejtő a csúcs alatt, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; *Diplachno-Festucetum sulcatae*, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Tortula laevipila* (BRID.) SCHWAEGR. - *Diplachno-Festucetum sulcatae*, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Grimmia trichophylla* GREV. - Fiatal tölgyes közelében a Szent Anna-tótól DNy-ra 300 m, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Grimmia pulvinata* (HEDW.) SM. - *Festucetum* a Szent Anna-tótól keletre, köveken; D-i köves lejtő a csúcs közelében; a Szent Anna-tó partján lévő köveken, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; a vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m, erdei köveken, leg. BÁNKUTI K. és SOLTÍ B., 1984. 07. 25.; Sár-hegy, kő, leg. BÁNKUTI K. 1982. 09. 30.; Farkasmályi kőbányák, tufán, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; mátrafüredi derítő közelében, DNy-i exp., andezittufán, leg. VARGA A. 1984. 08. 30. - gyakori.
- Grimmia laevigata* (BRID.) BRID. - Idősebb cseres tölgyesben a Szent Anna-tótól Ny-ra 200 m, köveken, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Pohlia cruda* (HEDW.) LINDB. - Erdei út mentén a Szent Anna-tó közelében, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Bryum flaccidum* BRID. - Bene-völgy, fakérgen, leg. BÁNKUTI K., 1982. 11. 30., Pálosvörösmart, patak-völgy, égeresben, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Bryum capillare* HEDW. - Erdei út mentén a Szent Anna-tó közelében, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; a MEV felé vezető út mentén, andezit sziklán, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Bryum argenteum* HEDW. - *Festucetum* talaján a Szent Anna-tótól K-re; D-i fekvésű köves lejtőn a csúcs közelében; erdei út mentén a Szent Anna-tó közelében, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; szőlőkultúra szélén a 3-as főút közelében, talajon, leg. VARGA A., 1983. 05. 17.; a Pipis-hegy felé vezető út mentén, betontörmeléken, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; Pálosvörösmart, patak menti köveken, leg. VARGA A., 1984. 08. 30. - gyakori.
- Bryum alpinum* HUDS. et WITH. - D-i fekvésű köves lejtőn a csúcs közelében, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; a vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m-re, leg. BÁNKUTI K. és SOLTÍ B., 1984. 07. 25.; lit. BOROS (1968).
- Rhodobryum ontariense* (KINDB.) KINDB. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól 200 m-re, talajon, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Rhizomnium punctatum* (HEDW.) KOP. - Pálosvörösmart, égeres patak-völgy, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.; *Corno-Quercetum*, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Plagiomnium ellipticum* (BRID.) KOP. - Sár-hegy, kő, leg. BÁNKUTI K., 1982. 11. 30.
- Plagiomnium cuspidatum* (HEDW.) KOP. - Erdei út mentén a Szent Anna-tó közelében, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Orthotrichum rupestre* SCHLFICH. - Patak-híd betonján a mátrafüredi műút gyöngyössolyomosi elágazásánál, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Hedwigia ciliata* (HEDW.) P. BEAUV. - Sár-hegy, kő, leg. BÁNKUTI K., 1982. 11. 30., Szent Anna tó körüli köveken; a Szent Anna-tótól Ny-ra lévő tölgyesek kövein, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; mátrafüredi derítő közelében DNy-i exp. andezit sziklán, leg. VARGA A. 1984. 08. 30. - gyakori.
- Leucodon sciuroides* SCHWAEGR. - Idősebb tölgyes erdőben, fakérgen, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Isoetecium myurum* BRID. - Idősebb tölgyesben, fák tövével; fiatal tölgyesben, erdei köveken, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Climacium dendroides* WEB. et MOHR - Farkasmályi kőbányák közelében, nedves talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Leskeella nervosa* (BRID.) LOESKE - Fiatal tölgyesben, erdei köveken, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Leskea polycarpa* EHRH. - Bene-völgy, fakérgen, leg. BÁNKUTI K., 1982. 11. 30.; Farkasmályi pincék közelében, égeresben, fakérgen, leg. VARGA A., 1984. 08. 28.; Pálosvörösmart, égeres patak-völgy, fakérgen, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Anomodon attenuatus* (HEDW.) HÜBEN - Idősebb tölgyesben, fák tövével, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.

- Thuidium erectum* DUBY - Farkasmályi kőbányák közelében, talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Abietinella abietina* (HEDW.) FLEISCH. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra; Cynodonti-Festucetum pseudovinae társulásban a Szent Anna-tótól K-re 100 m-re, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; Farkasmályi kőbányák közelében, talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; Diplachno-Festucetum sulcatae, Corno-Quercetum, Quercetum petraeae-cerris, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962) - gyakori.
- Cratoneuron filicinum* (HEDW.) SPRUCE - Pálosvörösmart, patak partján lévő fagyökrén, vízzel locsolt helyen, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Calliergonella cuspidata* (HEDW.) LOESKE - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra 200 m-re, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Campyllum polygamum* (B. S. G.) C. JENS. - A Szent Anna tó körüli nádas talaján, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Leptodictyum riparium* (HEDW.) WARNST. - Farkasmályi kőbányák közelében lévő patak vízzel fröcskölt kövein, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Amblystegium serpens* (HEDW.) B. S. G. - Sár-hegy, kő, leg. BÁNKUTI K., 1984. 11. 30.; szőlőkultúra mezsgyéjében, bokrok alatt, kérgen, leg. VARGA A. 1983. 05. 17.; Farkasmályi kőbányánál, hidacska köveiről, fakéregéről, leg. VARGA A., 1984. 08. 28.; mátrafüredi út gyöngyössolyosi elágazás hídján, betonon; Pálosvörösmart, patak kövéről és fák kérgéről, patakba lógó fagyökréről, leg. VARGA A. 1984. 08. 30. - gyakori.
- Pseudoscleropodium purum* (HEDW.) FLEISCH. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra, 200 m-re, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; a vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m, leg. BÁNKUTI K. és SOLTI B., 1984. 07. 25.; Farkasmályi kőbányák közelében, talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Brachythecium albicans* (HEDW.) B. S. G. - Cynodonti-Festucetum pseudovinae társulásban a Szent Anna-tótól K-re 100 m-re, talajon, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.
- Brachythecium glareosum* (SPRUCE) B. S. G. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra 200 m, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Brachythecium mildeanum* (SCHIMP.) SCHIMP. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra 200 m, nedves árokban, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.
- Brachythecium salebrosum* (WEB. et MOHR) B. S. G. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra 200 m, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; a vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m, leg. BÁNKUTI K. és SOLTI B., 1984. 07. 25.; Pálosvörösmart, ége-res patak-völgy talaján, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Brachythecium velutinum* (HEDW.) B. S. G. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól 200 m-re Ny-ra, leg. ORBÁN S., 1982. 08. 19.; a vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m-re, leg. BÁNKUTI K. és SOLTI B., 1983. 07. 25.; szőlőkultúra mezsgyéjén lévő cserjésben, leg. VARGA A. 1983. 05. 17.; Farkasmályi kőbányák közelében, andezittufán, patakocska fáinak kérgén; a MEV felé vezető út melletti andezit sziklán, leg. VARGA A., 1984. 08. 28.; Pálosvörösmart, patakpart talaján, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.; Corno-Quercetum, Quercetum petraeae-cerris, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962) - gyakori.
- Brachythecium rutabulum* (HEDW.) B. S. G. - Szőlőkultúra menti cserjésben a 3-as főút közelében, leg. VARGA A. 1983. 05. 17.; a vitorlázó reptértől Ny-ra, kb. 500 m-re, leg. BÁNKUTI K. és SOLTI B., 1984. 07. 25.; Farkasmályi kőbányák közelében, andezittufán, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; Pálosvörösmart, patakmenti kövekről, fagyökrerekről, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Brachythecium populium* (HEDW.) B. S. G. - Idősebb tölgyesben a Szent Anna-tótól Ny-ra, köveken, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.; mátrafüredi derítő közelében andezittufa sziklán, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Homalothecium philippeanum* (SPRUCE) B. S. G. - Mátrafüredi derítő közelében, árnyas DNy-i exp. andezittufa sziklán, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Homalothecium lutescens* (HEDW.) ROBINS. - Farkasmályi kőbányák közelében, talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; Diplachno-Festucetum sulcatae, Quercetum petraeae-cerris, in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).

- Eurhynchium hians* (HEDW.) LAC. - Szőlőkultúra szélén a 3-as főút közelében, leg. VARGA A. 1983. 05. 17.; Farkasmályi pincék közelében, égeresben, talajon, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; Pálosvörösmart, patakpart, talaján, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Eurhynchium schleicheri* (HEDW. f.) KOR. - Erdei út mentén a Szent Anna-tó közelében, talajon, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.; Farkasmályi kőbányák közelében, andezittufán, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.
- Eurhynchium angustirete* (BROTH.) T. KOP. - Mátrafüredi derítő közelében, DNY-i exp. andezittufán, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Pylaisia polyantha* (SCHREB.) B. S. G. - A Szent Anna-tótól Ny-ra fekvő tölgyesekben, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.; Farkasmályi kőbánya közelében, fűzkéregről, leg. VARGA A. 1984. 08. 28.; mátrafüredi derítő közelében, andezittufán; Pálosvörösmart, égeresben, fakérgen, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.
- Hypnum cupressiforme* HEDW. - A Szent Anna-tó környéki tölgyesekben; a Szent Anna-tó körüli köveken; *Cynodonti-Festucetum pseudovinae* a Szent Anna-tótól K-re 100 m-re (itt var. *lacunosum* BRID.); erdei út mentén a Szent Anna-tótól Ny-ra, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 09.; a vitorlázó reptértől Ny-ra kb. 500 m, leg. BÁNKUTI K. és SOLTI B. 1984. 07. 25.; Farkasmályi kőbányák közelében andezittufán és talajon; mátrafüredi derítő közelében, andezittufán; Pálosvörösmarti patak mentén, köveken, leg. VARGA A. 1984. 08. 30.; *Diplachno-Festucetum sulcatae*, *Corno-Quercetum*, *Quercetum petraeae-cerris* in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962) - gyakori.
- Rhytidium rugosum* (HEDW.) KINDB. - *Diplachno-Festucetum sulcatae* és *Quercetum petraeae-cerris* in lit. MÁTHÉ-KOVÁCS (1962).
- Pleurozium schreberi* (BIRD.) MITT. - Erdei út mentén a Szent Anna-tótól 200 m-re, Ny-ra, leg. ORBÁN S. 1982. 08. 19.

THE BRYOPHYTE FLORA OF SÁRHEGY AT GYÖNGYÖS, HUNGARY

The bryophytes of Sárhegy are discussed according to the plant communities in which they were collected.

The bryophyte floras of various grassland communities are fairly similar to one another. Mosses are especially abundant on the southern slopes with bare rocks and low plant cover. Examples are *Bryum alpinum*, *B. argenteum*, *Tortula ruralis*, *Mannia fragrans* and *Encalypta vulgaris*. *Hypnum cupressiforme* and *Grimmia pulvinata* occur on the boulders.

The moss level of acidophilous oakwoods and turkey oak - pubescent oak forests is very similar. Few species grow on the ground, such as *Brachythecium velutinum* and *Atrichium undulatum*. The flora of rock surfaces is much more diverse. Characteristic examples are the abundant *Barbilophozia barbata*, *Paraleucobryum longifolium*, *Hedwigia ciliata*, etc. *Frullania dilatata*, *Radula complanata* and six other species characterize the barks. An interesting moss assemblage was found along a trail in the oakwood.

In the reed stand of Szt. Anna Lake only a single species, *Campyllum polygamum*, was found.

The alder gallery forests along the streams are characterized by *Rhizomnium punctatum*, *Marchantia polymorpha*, *Pellia endiviifolia* and many other species on the ground plus *Amblystegium riparium* on the rocks emerging from the water.

The surrounding vineyards have their own bryophytes, such as *Ceratodon purpureus*, *Bryum argenteum*, *Streblotrichum convolutum* and *Eurhynchium hians*. Other species occur exclusively on artificial objects.

It is concluded that there are no extreme rarities in the study area. The assemblages of dry southern slopes are close to those of the plain, whereas the bryophyte flora of forests on the western and northern slopes is similar to those of the Mátra Mts.

IRODALOM

BOROS, Á. (1968): Bryogeographie und Bryoflora Ungarns. Akad. Kiadó, Budapest.

MÁTHÉ I. - KOVÁCS M. (1962): A gyöngyösi Sárhegy vegetációja. Bot. Közl. 49: 309-328.

ORBÁN S. - VAJDA L. (1983): Magyarország mohafldrájának kézikönyve, Akad. Kiadó, Budapest.

Dr. ORBÁN Sándor
Ho Si Minh Tanárképző Főiskola
Növénytan Tanszék
H-3300 EGER
Szabadság tér 2.